

**VILNIAUS UNIVERSITETO
FILOSOFIJOS FAKULTETO TARYBA****POSĖDŽIO PROTOKOLAS**

2024-02-28 Nr. (1.2 E) 250000-TP-4
Vilnius

Posėdis įvyko 2024-02-27 – 2024-02-28 elektroniniu būdu.

Posėdžio pirmininkė doc. dr. Sigita Girdzijauskienė.

Posėdžio sekretorė specialistė Dovilė Tatarėlienė.

Dalyvavo: doc. dr. Sigita Girdzijauskienė, prof. dr. (HP) Lilija Duoblienė, prof. dr. Jonas Dagys, asist. dr. Jolanta Aleknevičienė, prof. dr. (HP) Audrius Beinorius, doc. dr. Algimantas Čepas, prof. habil. dr. Danutė Gailienė, prof. dr. Mintautas Gutauskas, doc. dr. Antanas Kairys, prof. dr. Evaldas Kazlauskas, prof. dr. Paulius Skruibis, doc. dr. Irena Stonkuvienė, prof. dr. (HP) Marius Povilas Šaulauskas, prof. dr. (HP) Rita Šerpytytė, doc. dr. Deimantas Valančiūnas, prof. dr. Laimutė Žalimienė, doc. dr. Rūta Žiliukaitė, stud. Samanta Valiušaitytė, stud. Vismantas Daujotas, stud. Eglė Lepeškaitė, dokt. Gediminas Šataitis.

Kvorumas priimti sprendimus buvo, nes posėdyje dalyvavo 21 Filosofijos fakulteto Tarybos narys iš 21.

1. SVARSTYTA. Mokslo darbų ir projektų teikimas VU metų pabaigos apdovanojimams už reikšmingus mokslo pasiekimus.

1.4. SVARSTYTA. Vilniaus universiteto mokslininkų skatinimo už reikšmingus 2023 m. mokslo pasiekimus apdovanojimams **geriausio 2023 m. mokslo taikomojo darbo** kategorijoje teikti Sociologijos ir socialinio darbo instituto mokslininkės doc. dr. Jekaterinos Navickės ir mokslininkų komandos įgyvendintą taikomąjį darbą „Aktyvaus senėjimo politika Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės“.

J. Navickės ir mokslininkų komandos įgyvendintas Lietuvos visuomenės senėjimo problemoms spręsti skirtas projektas „Aktyvaus senėjimo politika Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės“ (Nr. FSF-2022-1) finansuotas VU Filosofijos fakulteto mokslinės veiklos skatinimo fondo lėšomis. Trukmė: 2022 m. liepa – 2023 m. birželis. Biudžetas: 35 711,92 EUR.

Projektą įgyvendino tarpdisciplininė (socialinės politikos, sociologijos, psichologijos, ekonomikos sričių) mokslininkų komanda iš Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto ir Ekonomikos ir verslo administravimo fakulteto: doc.dr. Jekaterina Navickė, prof. dr. Romas Lazutka, doc.dr. Antanas Kairys, doc.dr. Eugenijus Dunajevs, asist.dr. Olga Zamalijeva, asist.dr. Irma Budginaitė-Mačkinė, stud. Žeimantė Straševičiūtė. Konsultavo prof. Arūnas Juška (Rytų Karolinos Universitetas, JAV).

Trumpas aprašas. Projekto tikslas – atlikti Lietuvos visuomenės senėjimo keliamų iššūkių ir galimybių tyrimą, atskleidžiant Europos sveikatos, senėjimo ir išėjimo į pensiją tyrimo (SHARE) duomenų potencialą nacionalinės socialinės politikos sprendimams. Viso projektu metu buvo siekiama bendradarbiauti su LR Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo, sporto ir mokslo, Sveikatos apsaugos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, akademijos atstovais. Projektu buvo siekiama prisidėti prie įrodymais grįstos nacionalinės socialinės politikos formavimo.

2018 m. pasak Europos Komisijos, Lietuva užėmė 20 vietą iš 28 šalių ES pagal Aktyvaus senėjimo indeksą. Pastebima, kad ypač prasta situacija trijose iš keturių dimensijų: dalyvavimas visuomenėje; savarankiškas, sveikas ir saugus gyvenimas; gebėjimai ir aplinka, užtikrinantys kokybišką gyvenimą senėjant. Be to, Strata 2020 m. analitinėje apžvalgoje teigia, kad Lietuvos populiacijos senėjimo tempas yra beveik du kartus greitesnis negu ES vidurkis (2050 m. Lietuvos populiacija bus viena vyriausių Europoje). Šio projekto turinys yra grindžiamas minėtais iššūkiais. Projekte buvo tiriami Lietuvos visuomenės senėjimo keliami iššūkiai ir galimybės.

Panaudojant Europos sveikatos, senėjimo bei išėjimo į pensiją (SHARE) duomenis, aktyvus senėjimas buvo tiriamas per Lietuvai ypač aktualias keturias dimensijas: užimtumo, dalyvavimo

visuomenėje, savarankiškumo ir sveikatos, gebėjimų ir aplinkos. Užimtumo srityje buvo siekiama atskleisti kliūtis pagyvenusiems žmonėms likti darbe arba įsidarbinti, bei kokios valstybės intervencijos galėtų būti efektyvios šioje srityje. Dalyvavimo visuomenėje srityje buvo analizuojami vienišumo, visuomeninio aktyvumo, šeimos santykių senatvėje aspektai. Savarankiškumo ir sveikatos dimensijoje aprėpiami vyresnio amžiaus asmenų ilgalaikės priežiūros, slaugos, sveikatos priežiūros poreikiai. Kalbant apie finansinį saugumą, buvo analizuojamos ne vien valstybės teikiamos socialinės garantijos, bet ir individualios santaupos bei turtas, kas Lietuvoje yra ypač mažai tyrinėta. Gebėjimų ir aplinkos dimensijoje buvo analizuojami subjektyvios gerovės, socialinių ryšių, mokymosi ir naudojimosi informacinėmis technologijomis aspektai (sričių tyrėjus žiūrėti projekto komandos skiltyje)

Rezultatai. Projekto įgyvendinimo metu buvo įgyvendinti visi iškelti uždaviniai. Teorinė aktyvaus senėjimo situacijos, veiksnių ir socialinės politikos intervencijų analizė, anksčiau darytų tyrimų ir projekto metu atlikta statistinė 7-8 bangų SHARE apklausos duomenų ir Covid-19 SHARE modulio duomenų analizė atskleidė:

- kliūtis vyresnio amžiaus (55+) žmonėms likti darbe arba įsidarbinti, bei kokios valstybės intervencijos galėtų būti efektyvios šioje srityje (*užimtumo sritis*);
- vienišumo ir socialinių santykių senatvėje situaciją ir veiksnius (*dalyvavimo visuomenėje sritis*);
- vyresnio amžiaus asmenų lėtinių ligų veiksnius, bei kaip ilgalaikės priežiūros, slaugos, sveikatos priežiūros poreikiai atsiliepia vyresnio amžiaus žmonių užimtumui (*savarankiškumo ir sveikatos sritis, užimtumo sritis*);
- subjektyvios gerovės, mokymosi ir naudojimosi informacinėmis technologijomis aspektus (*gebėjimų ir aplinkos sritis*).

Projekto vykdymo metu buvo aktyviai bendradarbiaujama su LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, dalyvauta 4 jų organizuojamuose renginiuose ir diskusijose aktyvaus senėjimo tema, surengti pasitarimai dėl tęstinio SHARE apklausos finansavimo galimybių. Be šių renginių projekto įgyvendinimo rėmuose su pranešimais buvo dalyvauta 5 mokslinėse konferencijose (tarp jų 3 tarptautinėse konferencijose), 2 diskusijose. Taip pat buvo organizuotas projekto rezultatams aptarti skirtas renginys, kuris vyko LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patalpose 2023 m. gegužės 25 d. Renginyje gyvai dalyvavo 21 žmogus, dar 58 dalyviai buvo prisijungę nuotoliniu būdu. Tarp jų: socialinės apsaugos politikos formuotojai, valstybės institucijų atstovai, tyrėjai, visuomeninių organizacijų atstovai ir kt. Buvo pristatyti projekto rezultatai, išvalgos, rekomendacijos. Be šių rezultatų, projekto metu buvo surengta pranešimų sesija aktyvaus senėjimo tematika Nacionalinėje socialinės politikos konferencijoje, kuri vyko 2022 m. spalio 14 d. (<https://www.fsf.vu.lt/ii-oji-nacionaline-socialines-politikos-konferencija>).

Inicijuotas specialusis STEPP žurnalo teminis numeris aktyvaus senėjimo tematika (<https://www.fsf.vu.lt/mokslas/share/projektas-aktyvaus-senejimo-politika-lietuvoje-issukiai-ir-galimybes#kvietimas-teikti-straipsnius-specialiam-zurnalo-stepp-socialine-teorija-politika-empirija-ir-praktika-numeriui>). Į šį numerį pateikti ir priimti trys projekto metu parengti straipsniai. Viešinant projekto rezultatus buvo parengti ir atspausdinti du į politikos formuotojus, žurnalistus ir plačiąją visuomenę orientuoti trumpaščiai, kur pristatyti pagrindiniai projekto rezultatai ir rekomendacijos. Trumpaščiai buvo platinami renginių metu ir elektroniniu formatu. Projekto veikla taip pat buvo aktyviai viešinama žiniasklaidoje. 2022-2023 m. žiniasklaidoje pasirodė bent 14 straipsnių projekto tematika, projekto dalyviai sudalyvavo 6 radijo ir televizijos laidose. Projekto rėmuose sukurta speciali projekto skiltis VU SHARE tinklapyje (<https://www.fsf.vu.lt/mokslas/share/projektas-aktyvaus-senejimo-politika-lietuvoje-issukiai-ir-galimybes>). Puslapis atnaujinamas viso projekto metu, reklamuojamas VU sklaidos kanalais.

Balsuota: už – 20, prieš – 0, susilaikė – 1.

NUTARTA. Vilniaus universiteto mokslininkų skatinimo už reikšmingus 2023 m. mokslo pasiekimus apdovanojimams **geriausio 2023 m. mokslo taikomojo darbo** kategorijoje teikti Sociologijos ir socialinio darbo instituto mokslininkės doc. dr. Jekaterinos Navickės ir mokslininkų komandos įgyvendintą taikomąjį darbą „Aktyvaus senėjimo politika Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės“.

Posėdžio pirmininkė

doc. Sigita Girdzijauskienė

Posėdžio sekretorė

Dovilė Tatarėlienė

Išrašas tikras

Bendrujų reikalų skyriaus specialistė

Dovilė Tatarėlienė

2024-02-28